

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

ДІАГНОЗУВАННЯ ПЕРЕДУМОВ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ

ТУПИЧІВСЬКА СІЛЬСКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

Чернігівська область

Підготовлено: **Гжегож Дзярскі, Ігор Каспрук, Наталія Морозюк**

на замовлення Фонду Розвитку Місцевої Демократії
у рамках проекту «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)»,
фінансованого USAID

вересень, 2021 р.

Цей звіт став можливим завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст є відповідальністю Фонду Розвитку Місцевої Демократії (FRDL) і не обов'язково відображає точку зору USAID чи уряду Сполучених Штатів.

This document is made possible by the generous support of the American people through the United States Agency for International Development (USAID). The contents are the responsibility of Foundation in Support of Local Democracy and do not necessarily reflect the views of USAID or the United States Government.

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Зміст

Найважливіші висновки з дослідження (executive summary)	3
1. Методологія проведення дослідження	4
2. Вступ – коротка характеристика громади	6
3. Процес об'єднання – перебіг	21
4. Громада – характеристика адміністрації і послуг, які надаються	22
5. Проблеми і потреби самоврядної громади	29
6. Місцевий потенціал	30
7. Аналіз SWOT	37
Висновки і рекомендації для проведення стратегічного планування	41
Додатки	43

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Найважливіші висновки з дослідження (executive summary)

До Тупичівської територіальної громади (ТГ) входять село Тупичів (центр ТГ - адміністративний центр громади) та 10 населених пунктів (5 колишніх сільських рад). Громада географічно розташована поблизу обласного центру – міста Чернігова, а його функціональні зв'язки з містом природньо базуються на користуванні громадськими послугами мешканцями, недоступними в громаді, та працевлаштуванні в місті. Бюджет громади збалансований, характеризується високою часткою власних доходів. Громада вимагає активізації підтримки, також у межах Чернігівської функціональної зони.

СОЦІАЛЬНА СФЕРА. У громаді проживає 4284 мешканці (станом на 01.01.2021), у тому числі 1527 в Тупичеві. Хоча активність жителів та громадських організацій низька, громада характеризується відносно сильною інтеграцією жителів та обізнаністю про існування громади. Це пов'язано з відносно невеликим розміром громади, компактним розташуванням населених пунктів у ньому та тим, що раніше існував окремий Тупичівський район. У громаді немає нагальної потреби в створенні ЦНАП. Апарат громади реорганізовано - створено відповідні відділи, наділені впевненими повноваженнями.

На громаду впливають негативний приріст населення, погіршення демографічної структури та економічна міграція.

Громада має мережу в основному зношених та недостатньо обладнаних публічних закладів, що впливає на якість надання послуг: освітніх, у сфері культури, охорони здоров'я та соціальної допомоги.

Визначення напрямків розвитку вимагає **стратегічного вирішення** і соціального консенсусу, а також раціоналізації використання обмежених ресурсів у секторі публічних послуг.

ЕКОНОМІЧНА СФЕРА. Громада має сільський характер. На її території діє кілька великих приватних компаній у сільськогосподарському секторі та два великі державні підприємства: "Ковальовський спиртовий завод" та "Городнянське Лісове Господарство". Економічна активність мешканців різноманітна: більшість економічно активного населення працевлаштована в сфері управління громадою, сільському господарстві, промисловості, будівництві, а також у місцевих закладах торгівлі та обслуговування, або мігрує до інших центрів / ринків праці в країні та за кордон.

В громаді немає значних родовищ природних копалин, крім глини та торфу.

Визначення напрямків економічного розвитку, на базі внутрішніх (ендогенних) потенціалів та ресурсів, політики співпраці з місцевими підприємцями потребують стратегічного вирішення.

ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ ТА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ.

Громада має екологічний та природний потенціал. Загрозою для навколишнього середовища є погано розвинена система та інфраструктура комунальних послуг, а також екстенсивне господарювання сільськогосподарськими та лісовими ресурсами, також загроза посухи та

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

низька екологічна обізнаність мешканців. Громада не має Генерального плану, крім Вихвостова та Тупичева (60 відсотків площі).

Стратегічного вирішення вимагає визначення напрямів розвитку середовища та простору, заснованих на інтенсивному використанні потенціалу та ресурсів довкілля, які могли б відповідати соціальним та економічним потребами, захищати та раціонально його використовувати.

Прийняті стратегічні документи та програми розвитку

Громада не має стратегії розвитку, що охоплює всю територію ТГ. Поточна стратегія розвитку була розроблена в 2018 році і не враховує нової реальності, тобто значного збільшення населення та території громади, а також нових проблем і потенціалів, що виникають в результаті розширення, а також компетенцій та відповідальності, які виникли внаслідок адміністративної децентралізації України. У зв'язку з приєднанням до програми DOBRE, керівництво громади вирішило розробити стратегію відповідно до принципів розробки стратегії участі, включаючи методологію соціальних досліджень, що використовується в програмі. Керівники громади вирішили в повному обсязі включити динаміку соціально-економічних змін та потреби спільноти ТГ у стратегію та розробити план реалізації стратегії.

Існуючі програмні документи перелічені у табл. 1 в рядку 32.

1. Методологія проведення дослідження

Діагностична робота над Тупичівською ТГ проводилась у січні - березні 2021 р. Діагностичне дослідження базувалося на: [1] зустрічах з особами, які мали найбільші знання про громаду в цілому або окремі сфери її соціально-економічного життя, охорони навколишнього середовища, просторового управління та управління громадою та [2] отриманні всіх наявних даних та інформації про громаду.

Переважною формою зустрічей були індивідуальні та групові розмови, проведені експертами дистанційно та під час двох візитів до громади. Найважливіші з них:

27 лютого 2021 р. - онлайн-зустріч з керівництвом громади, присвячена первинному аналізу даних та інформації, зібраних на той час, та обговоренню графіку подальших діагностичних досліджень.

2-3 лютого 2021 р. – перший візит на місці (польський експерт дистанційно) з:

о керівництвом громади – головою ради (з пані Ларосою Шовковою відбулося найдовше багатоаспектне інтерв'ю), депутатами,

о старостами,

о начальниками, керівниками та працівниками сільської ради, її виконавчого комітету, організаційних підрозділів громади, відповідальними за соціальні послуги (освіта, культура, бібліотеки, спорт), комунальні служби (системи водопостачання та каналізації, тверді побутові відходи, житло, управління дорожньою інфраструктурою та утримання доріг), державний бюджет та податки, а також із представниками громадських організацій, медичними працівниками та підприємцями (список осіб у додатку 1 до діагнозу).

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Під час візиту консультант відвідав ключові об'єкти, які забезпечують життєдіяльність громади, не лише в адміністративному центрі, а й в інших населених пунктах (у супроводі заступника голови Дмитра Шумара) та в сусідній Седнівській громаді, з якою Тупичівська ТГ налагодила співпрацю).

Найважливіші питання, що визначають розвиток (у тому числі в контексті збільшення населення та територіального розширення громади), були обговорені з усіма лідерами громади. Важливою була зустріч із старостою Вихвостів, оскільки частина мешканців цієї ліквідованої сільської ради неохоче прийняла приєднання до Тупичівської громади.

Також відбулися зустрічі з керівництвом 7 найбільших підприємств, що діють на території громади, а саме: ФГ "Лавр", ФГ "Соната", ФГ "СВ Дубровське", СТОВ "Віра", ТОВ "Білорусь", СТОВ "Тупичівське", ДП "Укрспирт". Особливо важливою для розуміння питань розвитку субрегіону була зустріч за участю депутата Чернігівської обласної ради, керівника ФГ "Соната", пана Івана Якуба.

Також відбулися короткі розмови з жителями під час візитів до вибраних сіл громади, переважно про труднощі повсякденного життя громади.

1-12 березня 2021 р. – кілька додаткових коротких онлайн-зустрічей з метою уточнення інформації щодо конкретних питань, що стосуються функціонування громади, та з Миколою Силенком, новообраним головою Чернігівської районної ради, до якої входить Тупичівська ТГ.

16-17 березня 2021 р. – другий візит експертів (польський експерт працював дистанційно) для презентації та обговорення висновків звіту, а також доповнення та підтвердження отриманої раніше інформації та розробки SWOT-аналізу під час зустрічі з визначеною робочою групою, що в майбутньому займатиметься справами стратегічного планування (список співрозмовників та членів Групи в Додатку 2 до діагностики).

Усі зустрічі були конструктивними та відкритими. Інформація, надана учасниками, та знання, які вони передавали, були важливим елементом у створенні візії проблем, потреб та соціальних очікувань, а також впливу соціально-політичного та економічного середовища на життя громади.

Всі дані та інформація, необхідні для підготовки діагнозу, які були доступні в місцевих електронних базах даних та у паперовій формі, були надані групі експертів (цей процес постійно контролювався координатором громади, Зоєю Чугай, керівником Відділу економічного розвитку та інвестицій).

Незважаючи на труднощі, включаючи, зокрема, неможливість працювати на місці польського консультанта, всі цілі діагностичної роботи були досягнуті, а зібраний матеріал [1] отриманий на основі даних та інформації, доступних місцевих, регіональних та національних баз дан та [2] поглиблених інтерв'ю та зустрічей, дозволили зробити багатовимірний моніторинг стану громади на 31 березня 2021 року.

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Вступ – коротка характеристика громади

Найважливіші дані про громаду, наведені для поточного адміністративно-територіального устрою, представлені в таблиці 1.

Таблиця 1. Найважливіші дані про громаду

№п /п	Інформація про громаду	Джерело та дата інформації	ЗАУВАЖЕННЯ І КОМЕНТАРІ (наприклад, щодо актуальності та правильності отриманих даних)
1.	<p>Дата створення територіальної громади (А) Дата рішення про створення ОТГ яка функціонувала до остатнього етапу реформи до жовтня 2020 року Б) (вибрати область) - 13.05.2020, №564-р – рішення КМУ про затвердження Перспективного плану формування територій громад Чернігівської області - 06.05.2020, №595-р – рішення КМУ про затвердження Перспективного плану формування територій громад Чернівецької області - 27.05.2020, №625-р – рішення КМУ про затвердження Перспективного плану формування територій громад Запорізької області</p>	<p>Тупичівська територіальна громада була створена 07.08.2017 р. відповідно до Перспективного плану формування територій громад Чернігівської області, схваленого Рішенням Чернігівської обласної ради 19 червня 2015 року та затвердженого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 899-р. Перші місцеві вибори відбулися 29.10.2017 р. згідно Постанови Центральної виборчої комісії від 18 серпня 2017 року № 164, що була прийнята на підставі рішень сільських рад і Висновку Чернігівської обласної державної адміністрації щодо відповідності Конституції та законам України проектів рішень Бурівської, Великолиственської, Тупичівської сільських рад Городнянського району Чернігівської області «Про добровільне об'єднання територіальних громад», затвердженого Розпорядженням голови Чернігівської облдержадміністрації від 02 серпня 2017 року № 371. За Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 травня 2020 року № 564-р до складу Тупичівської територіальної громади приєднано Вихвостівську територіальну громаду.</p>	<p>Створена на 60% від запланованого перспективного плану.</p> <p>Завершено процедуру створення Тупичівської територіальної громади згідно Перспективного плану.</p>
2.	<p>Дата проведення перших виборів в територіальній громаді (А) Дата перших виборів в форматі ОТГ, яка функціонувала до остатнього етапу реформи до жовтня 2020 року Б) 25.10.2020 року</p>	<p>А) 29 жовтня 2017 року Б) 25 жовтня 2020 року</p>	
3.	Місцезнаходження (область,	Чернігівська область, район -	

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

	район)	Городнянський – за попереднім адміністративно-територіальним устроєм Чернігівської області; Чернігівській – згідно Постанови Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» № 3650 від 17.07.2020 року	
4.	Відстань в км: від районного центру, від обласного центру, від Києва	с. Тупичів – м. Городня (за різними маршрутами): 22,6 км, 35,8 км. с. Тупичів – м. Чернігів (за різними маршрутами): 41,0 км, 47,6 км, 50,8 км. с. Тупичів – м. Київ (за різними маршрутами): 186 км, 199 км, 202 км.	За відомостями онлайн-сервісу Google карти.
5.	Площа в км ²	292,12 км ²	
6.	Кількість колишніх рад, що включені до громади, а також кількість всіх населених пунктів (А) На момент створення ОТГ Б) Етапи розширення ОТГ В) В остаточному форматі після 25.10.2020 р.	А) На момент створення до складу громади увійшли 3 ради з 5 населеними пунктами: с.Тупичів; с. Тополівка; с. Бурівка; с. Безиків; с. Великий Листвен Б) За Перспективним планом до складу громади приєдналася Вихвостівська територіальна громада, увійшли 3 сільські ради і 6 населених пунктів: с. Вихвостів; с. Розвинівка; с. Івашківка с.Довге; с.Перше Травня; с.Куликівка В) В останньому форматі територіальна громада має у своєму складі 11 населених пунктів 5 старостинських округів.	
7.	Перелік населених пунктів, що входять до складу громади (просимо підкреслити населені пункти, де знаходились ради)	<u>с.Тупичів (сільська рада) – адмін.центр</u> <u>с. Тополівка; с. Бурівка (сільська рада)</u> <u>с. Безиків; с. Великий Листвен (сільська рада); с. Вихвостів (сільська рада)</u> <u>с. Розвинівка; с. Івашківка (сільська рада)</u> <u>с.Довге; с.Перше Травня</u> <u>с.Куликівка (сільська рада)</u>	Підкреслені населені пункти, де знаходились ради. Під ними невиділені населені пункти за відповідним підпорядкуванням.
8.	Населення територіальної громади (найбільш актуальні офіційні дані – подати дату і джерело)	4284 на 01.01.2021 р.	Кожного року станом на 01 січня здійснюється уточнення населення та відповідних категорій населення.
9.	Структура населення (в цілому по територіальній громаді): - За віком, - за статтю, - якщо є така інформація, дані про вразливі групи, наприклад, особи з інвалідністю, внутрішньо переміщені особи, таке інше.	Додаток 1 до таблиці в розрізі населених пунктів громади. За віком: 0-18 років – 659 осіб 19-35 років – 742 осіб 36-50 років – 816 осіб 51 рік та більше – 1994 особи. За статтю: Жінок –2249 Чоловіків – 2035 Осіб з інвалідністю – 230 осіб ВПО -23 особи Учасники АТО, ООС -37 осіб Пенсіонери- 1260 осіб	
10.	Міграція – баланс (різниця між прибулими (імміграцією) і	Станом на 01.01.2021 р. - 6,7%	Відомості громади

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

	вибулими (еміграцією) – найбільш актуальні дані: подати дату і джерело		
11.	Подати приблизне співвідношення працюючих жінок/ чоловіків і/або співвідношення безробітних жінок/чоловіків (якщо є такі дані)		Такі відомості не досліджувалися
12.	Офіційний рівень безробіття в районі	Мають офіційний статус безробітного на 1.03.2021 р. 229 осіб, тобто 0,9 %. А звернулося за ці 2 місяці 895 осіб або 3,6 %.	Державна служба зайнятості у Чернігівській області hg.dcz.gov.ua/analytics/66
13.	Офіційний рівень безробіття в громаді або за відсутності цієї інформації – приблизний рівень безробіття в громаді	На території громади 82 офіційно зареєстрованих безробітних - це 3,5% працездатного населення громади. Але додатково 819 осіб, які не перебувають на обліку в центрі зайнятості, тобто фактичний рівень безробіття досягає 60 %.	
14.	Характеристика населених пунктів у складі громаді (промисловий / сільськогосподарський / інше-вказати що саме)	с.Тупичів - сільськогосподарський с. Тополівка- сільськогосподарський с. Бурівка- сільськогосподарський с. Безиків.- сільськогосподарський с. Великий Листвен - сільськогосподарський с. Вихвостів- сільськогосподарський с. Розвинівка- сільськогосподарський с. Івашківка - сільськогосподарський с.Довге -сільськогосподарський с.Перше Травня- сільськогосподарський с.Куликівка - сільськогосподарський	
15.	Кількість суб'єктів господарювання, що зареєстровані в громаді	Кількість суб'єктів підприємницької діяльності: ФОП – 58, юридичних осіб - 29; Кількість промислових підприємств – 2; Кількість суб'єктів роздрібної торгівлі – 28; Кількість су'єктів ресторанного господарства, торгівлі – 2; Аграрні товаровиробники – 6	
16.	Кількість і специфіка державних підприємств, що працюють на території громади, в тому числі, що зареєстровані в громаді	2: - ДП «Ковальовський Спиртовий Завод, ДП» - ДП Городнянський Лісгосп	
17.	Кількість та специфіка надання послуг комунальних	На території громади здійснюють свою діяльність комунальні заклади освіти,	

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

	підприємств на території громади	культури. З метою забезпечення населення послугами з благоустрою було створено КП «Атлант» Тупичівської сільської ради. Перелік платних послуг із затвердженими калькуляціями для населення наступний: <ul style="list-style-type: none"> • послуга орання городів; • навантаження вантажу; • навантаження вантажу захватом; • навантаження вантажу ківшом; • використання трактора з сніжним відвалом; • послуга мотокоси Limex BT 431; • послуга асенізаційної бочки; • перевезення вантажу; • навантаження та перевезення вантажу; • навантаження захватом та перевезення вантажу; • послуга бензопили MS 361; • послуга тракторної косарки; • послуга грабарки-зворушувача ГВН-5 	
18.	Кількість закладів і установ сфери культури: - клубні заклади, - бібліотечні установи, - музеї, - мистецькі школи, - кінотеатри - інші	Клубні заклади – 6 Бібліотечні установи – 7 Музеї –1 «Fata morgana» с. Вихвостів Мистецькі школи – немає Кінотеатри – немає Інші – немає	
19.	Кількість закладів охорони здоров'я: - первинна ланка (ЦПМСД, амбулаторії, ФАП, пункти здоров'я) - вторинна ланка (стаціонари, лікарні, що знаходяться на утриманні громади) - інші	- Тупичівська сільська лікарська амбулаторія КНП «Городнянський центр ПМСД», що надає відповідні медичні послуги; - Фельдшерські пункти у селах: Бурівка Вихвостів, Великий Листвен, Куликівка, Івашківка	
20.	Кількість та специфіка закладів соціальної допомоги (що знаходяться на утриманні громади): а) фронт-офіс, б) служба у справах дітей, в) територіальний центр (може включати в себе стаціонарне відділення, відділення соціальної допомоги вдома та інші відділення), г) центр соціальних служб для	б) служба у справах дітей -1; с) територіальний центр створений в січні 2021 року-1 д) центр надання соціальних послуг (з відділенням соціальної роботи і	

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

	дітей і молоді, д) центр надання соціальних послуг (включає в себе територіальний центр та центр соціальних служб для дітей і молоді) е) інше	відділенням соціальної допомоги вдома) – 1;	
21.	Кількість навчальних закладів, в тому числі - дошкільних закладів, - шкіл, - навчально-виховних комплексів, - інклюзивно-ресурсних центрів, - центрів професійного розвитку, - позашкільних навчальних закладів	Дошкільних закладів – 3 Шкіл – 5 Навчально-виховних комплексів – 0 Інклюзивно-ресурсних центрів – 0 Центрів професійного розвитку – 0 Позашкільних закладів – 1 заклад Позашкільної освіти підлітковий клуб «Сучасник»	З метою розвитку особистості кожної дитини та зайнятості дітей під час дозвілля був створений Комунальний заклад позашкільної освіти «Підлітковий клуб «Сучасник»» з наступним переліком гуртків: Настільний теніс; Шашки; В'язання та макраме; Іграшки (виготовлення іграшок); Кулінарія; Танцювальний (3 групи); Бісероплетіння; Гирьовий спорт; Театральний; Квілінг; Вокальний; Юних конструкторів; Робототехніка
22.	Кількість установ сфери фізичної культури і спорту (ДЮСШ, стадіони, спортивні комплекси, тощо)	Сучасне міні поле для футболу з штучним покриттям в с. Тупичів	
23.	Бюджет громади (2020р. (план); % виконання в 2020 р., план на 2021р.)	18093,3 119,6 33370,4	тис. грн.
24.	Бюджет громади в розрахунку на одного мешканця (2020р. (план і виконання), план на 2021р.)	6,8 8,2 7,8	тис. грн.
25.	Власні надходження місцевого бюджету (2020р. (план); % виконання в 2020 р., план на 2021р.)	8389,0 140,3 20125,0	тис. грн.
26.	Власні надходження місцевого бюджету на одного мешканця (2020р. (план і виконання), план на 2021р.)	2,6 4,4 4,7	тис. грн.
27.	Державні субвенції та дотації – перерахувати всі види (освітня субвенція (2020/2021); додаткова дотація (2020/2021); медична базова / реверсна дотація (2020/2021)):	2020 рік 6348,1 373,9 461,7 1975,3/-	2021 рік 12112,5 - - 1132,9/-

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

28.	Видатки бюджету громади (2020р. (план і виконання), план на 2021р.)	18093,3 22734,3 33370,4	тис. грн.
29.	Видатки бюджету громади у галузі освіти, у % до загальних видатків (2020р. (план і виконання), план (%) на 2021р.)	56,2 50,0 55,5	тис. грн.
30.	Видатки місцевого бюджету громади на адміністрацію органу місцевого самоврядування, у % до загальних видатків (2020р. (виконання), план (%) на 2021р.)	25,0 22,9	тис. грн.
31.	Отримане фінансування з державного фонду регіонального розвитку в 2020р. (кількість проектів та сума фінансування)	0	тис. грн.
32.	Існуючі в громаді документи (стратегії, програми місцевого економічного розвитку, секторальні програми, дата їх затвердження громадою та територія, на яку поширюється їх дія)	1. Стратегія розвитку Тупичівської громади на 2019-2027 р. розроблена за ініціативи сільської ради і за сприяння проекту U-LEAD з Європою та затверджена рішенням 21 сесії Тупичівської сільської ради 7 скликання 11.12.2019 року 2. План соціально-економічного розвитку на 2021-2023 р., затверджено рішенням 3 сесії восьмого скликання 27 грудня 2021 р., територія Тупичівської територіальної громади	
33.	Участь громади в програмах, які фінансувались іноземними донорами в 2019 та 2020 роках (назва донора і проекту)	У 2020 році – Програма DOBRE	
34.	Адреса веб-сайту громади	https://tupychiv-rada.gov.ua/	

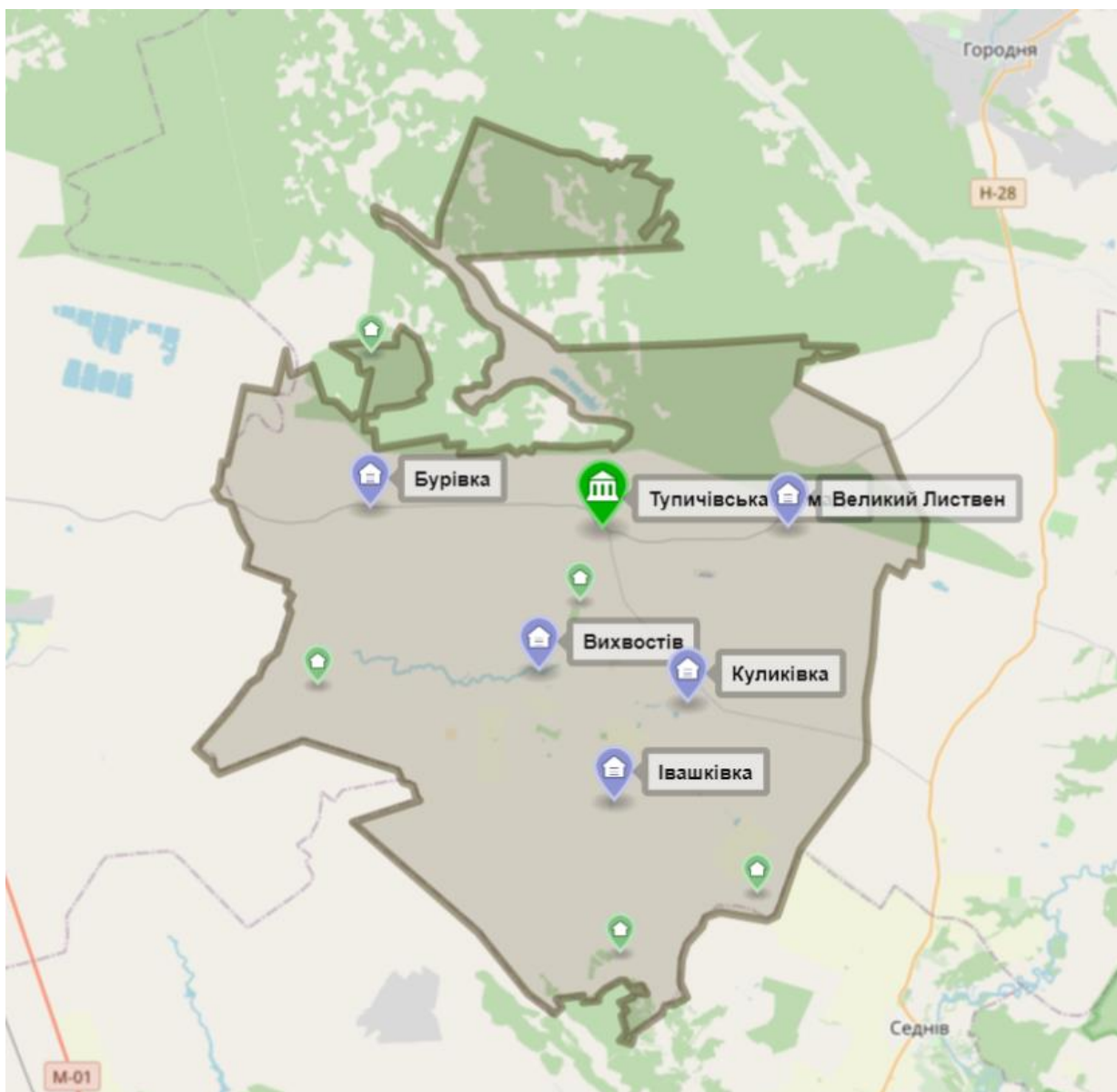
Джерело: власне опрацювання

Вступна інформація

Тупичівська ТГ розташована в північно-східній частині Чернігівської області, в Чернігівському районі (раніше в Городнянському районі). Громада має сільський профіль з домінуючими функціями сільського та лісового господарства. Вона була створена 7 серпня 2017 року в результаті об'єднання Бурівської, Великолиственської та Тупичівської сільських рад Гродненського району. 12 червня 2020 року до громади приєдналися сільські ради ліквідованої ТГ: Вихвостівська, Івашківська та Куликівська.

Карта 1. Територія громади

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Джерело: <https://gromada.info/gromada/tupychivska/>

Адміністративний центр – село Тупичів розташоване на відстані: від Городні (колишній районний центр): 22,6 км, 35,8 км (різними маршрутами); Ріпок (колишній районний центр): 26 км; Чернігова: 41,0 км, 47,6 км, 50,8 км (різні маршрути); Києва: 186 км, 199 км, 202 км (різні маршрути).

ТГ не має залізничного сполучення.

Карта 2. Географічне розташування громади

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Джерело: <https://atu.decentralization.gov.ua/#atlas>

Таблиця 2. Порівняльний аналіз Тупичівської ТГ і сусідніх громад

№	Дані для аналізу	Тупичівська	Ріпківська	Городнянська	Седнівська
1.	Площа (км ²)	282,99	989,2	819,78	213,4
2.	Населення	5137	14890	18953	3398
3.	Щільність населення (осіб/1 км ²)	15	15	23	15

Джерело: власне опрацювання

Окрім Седнівської ТГ, інші громади є більшими за Тупичівську ТГ за чисельністю населення, територією, економічним потенціалом та мають більші можливості залучення кваліфікованих спеціалістів. Ці громади мають кращу якість ґрунту та кращу інфраструктуру.

Схема та структура розселення громади характерні для Чернігівщини та Полісся. Найбільшим населеним пунктом громади є село Тупичів, де проживає майже 40% населення. Села Вихвостів (813 жителів) та Великий Листвен (523 жителі) вважаються

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

великими в цьому регіоні. 4 села невеликі (до 50 жителів) і перебувають на межі депопуляції - Тополівка, Безиків, Довге, Перше Травня.

Фактори, що визначають якість життя в громаді.

У таблиці 3 представлені найважливіші фактори, що впливають на якість життя громади.

Таблиця 3. Найважливіші фактори, що впливають на якість життя громади

	Позитивні фактори	Негативні фактори
Інфраструктура та просторове планування	<p>Просторова доступність (Тупичів знаходиться в 45 км від Чернігова, поруч з автомагістраллю територіального значення Т2512)</p> <p>Просторова компактність (окремі села знаходяться недалеко від адміністративного центру)</p>	<p>Стан комунальної інфраструктури: доріг, водопостачання (відсутність центральної системи водопостачання, якість води в колодязях не відповідає нормам; більшість сіл громади не охоплені комунальними послугами)</p> <p>Розміщення навчальних закладів/освітніх об'єктів, немає приміщень для будинку культури</p> <p>Відсутність генерального плану, а також невирішені питання власності на землю</p>
Економіка	<p>Активна діяльність приватних підприємств, здебільшого в сільськогосподарському секторі</p> <p>Співпраця влади ОТГ з підприємцями</p> <p>Багато мешканців ТГ працюють в сільськогосподарському секторі</p>	<p>Економічна міграція потенційних працівників</p> <p>Серед дрібних власників сільського господарства домінує архаїчна економіка - традиційні культури, застарілі технології</p> <p>Більшість жителів негативно оцінюють можливість відкриття власного бізнесу</p>
Довкілля і туризм	<p>Відносно добрий стан навколишнього середовища</p> <p>Наявність туристично привабливих об'єктів</p> <p>Наявність сертифікованих сміттєзвалищ</p>	<p>Екологічні загрози в основному зумовлені відсутністю комунальної інфраструктури та сільськогосподарською діяльністю</p> <p>Відсутність туристичної інфраструктури</p>
Суспільство, людський капітал	<p>Відносно позитивне сприйняття адміністративних змін місцевим населенням</p> <p>Спілкування з мешканцями за допомогою сучасних за допомогою сучасних інформаційних медіа.</p>	<p>Низька соціальна активність, розрізнене суспільство та відсутність бажання співпрацювати заради загального блага</p> <p>Негативний приріст населення, його старіння</p>

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Органи самоврядування	<p>Останні етапи процесу адміністративних змін</p> <p>Чітка та відносно хороша якість структури управління, без надмірного зростання персоналу. Лідерські якості Голови громади та акцент на створенні професійної управлінської команди.</p> <p>Концентрація будівель та розташування управлінь ТГ та постачальників ключових послуг для мешканців в одному місці</p>	Відсутність сучасної офісної мережі та комп'ютерної інфраструктури
-----------------------	--	--

Джерело: власне опрацювання

Економічна ситуація громади

У громаді зареєстровано- 44 юридичних осіб та -58 приватних підприємств, а ринок праці порівняно невеликий. Основними видами економічної діяльності є:

- сільське господарство (виращування зернових, технічних культур, розведення великої рогатої худоби, виробництво молока) - сільськогосподарські підприємства: "Тупичівське" (88 працівників), Білорусь (47 працівників), державне підприємство "Укрспирт" (67 працівників).
- лісове господарство - лісгосподарське підприємство "Городнянське", 4 деревообробні цехи.
- оптова та роздрібна торгівля, ремонтні послуги, переважно зосереджені в адміністративному центрі громади.

На території громади діє також сучасне підприємство "Віра", яке спеціалізується на розведенні рогатої худоби та розвиває сільськогосподарське виробництво (зернові, овочі). Середніми сільськогосподарськими підприємствами є: "Соната" та "Лавр".

Таблиця 4. Найбільші платники податку в громаді (дані в тисячах гривень)

Назва інституції/підприємства	ПІТ/% внеску	Акциза/ % внеску	Оплата за землю/ % внеску	Податок від нерухомості/ % внеску
Тупичівська рада громади	921,6 / 10,3			
СТОВ «Тупичівське»	699,9 / 7,8		786 / 8,8	8,4 / 0,1
ТОВ «Білорусь»	808,3 / 9,0		269,1 / 3,0	
ДП «Городнянський лісгосп»	294,3 / 3,3		39,7 / 0,4	7,8 / 0,1
ДП «Укрспирт»	290,3 / 3,2		37,5 / 0,4	13,9 / 0,2
ФОП Сенюк В.Г.		39,4 / 0,4		

Джерело: дані громади

12086,02 га, тобто 41,4% землі громади, використовується сільськогосподарськими товариствами та фермерськими господарствами. 4869 га, тобто 16,8% площі громади - це ліси та лісові масиви, а 13% - заболочені території.

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Поза громадою, мешканці працюють у Чернігові, Городні, а невелика кількість за кордоном, переважно в Польщі.

На території громади немає залізничних сполучень, також немає заправних станцій.

Рівень економічної активності жінок високий. За підрахунками, 80% економічно активних жінок зайняті переважно в адміністративних, соціальних, торгових та закладах торгівлі та громадського харчування. Масштаби економічної еміграції жінок відносно великі (близько 30%).

Бюджет громади – джерела доходів, структура доходів, обсяг трансфертів з державного бюджету, найважливіші статті видатків, рівень виконання видатків.

□ Доходи громади

Таблиця 5. Дохідна частина бюджету громади в 2020 році, млн. грн.

	2020 виконання	2021 план	Співвідношення 20/21
Власні доходи	11,8	20,1	8,3
Трансферти з державного бюджету:	9,9	13,3	3,4
- освітня субвенція	6,3	12,1	5,8
- додаткова дотація	0,4	0	-0,4
- базова / реверсна дотація	1,9	1,1	-0,8
- Інфраструктурна субвенція	0	0	0
Всього доходів	21,6	33,4	11,8
Частка власних доходів	54,6%	60,4	5,8

Джерело: дані громади

Таблиця 6. Структура власних доходів громади в 2020 році

	2020 виконання (тис.грн.)	Участь в структурі власних доходів	2021 План	Співвідношення 21/20
Акцизний податок	146,5	1,2	186,8	40,3
Податок на доходи фізичних осіб	5316,5	45,2	11855,00	6538,5
Єдиний податок	1372,2	11,6	2033,0	660,8
Орендна плата за земельні ділянки з юридичних осіб	2244,1	19,1	3800,0	1555,9
Оренда плата за земельні ділянки з фізичних осіб	192,2	1,6	85,0	-107,2
Земельний податок з фізичних осіб	187,2	1,7	220,0	32,8
Інші	2311,4	19,6	1945,2	-366,2
Разом	11770,0		20125,0	8355,0

Джерело: дані громади

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

□ Видатки громади

Таблиця 7. Структура витрат громади в 2020 році

	2020 виконання (тис.грн.)	Участь в структурі витрат	2021 План	Співвідношення 21/20
Дошкільні навчальні заклади	1,6	7	3,3	1,7
Школи	9,7	42,7	15,3	5,6
Позашкільля	0,9	3,9	1,2	0,3
Соціальна сфера	0,05	0,2	1,6	1,55
Фізична культура і спорт	0	0	0	0
Медичні заклади	0,1	0,4	0,6	0,5
Утримання ради і виконавчих органів громади	5,7	25,1	7,6	1,8
Установи культури	0	0	2,5	2,5
Дорожні роботи	0	0	0	0
Інфраструктура	0	0	0	0
Разом	22,7		33,4	10,7

Джерело: дані громади

Проект бюджету на 2021-2022 роки

□ Доходи громади

Таблиця 8. Дохідна частина бюджету громади в 2021 році, млн.грн.

Власні доходи	20,1
Трансферти з державного бюджету:	13,3
освітня субвенція	12,1
додаткова дотація	0
базова / реверсна дотація	1,1
Всього доходів	33,4
Частка власних доходів	60,4%

Джерело: дані громади

Таблиця 9. Структура власних доходів в 2021 році

	Тис.грн.	Частка в структурі власних доходів
Податок на доходи фізичних осіб	11855,00	58,9
Акцизний податок	186,8	0,9
Єдиний податок	2033,0	10,1
Орендна плата за земельні ділянки з юридичних осіб	3800,0	19
Оренда плата за земельні ділянки з фізичних осіб	85,0	0,4

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Земельний податок з фізичних осіб	220,0	1,1
Інші	1945,2	9,6
Разом	20125,0	

Джерело: дані громади

□ Видатки громади в 2021 р.

Таблиця 10. Структура доходів громади в 2021 році

	Тис.грн.	Частка в структурі витрат
Дошкільні навчальні заклади	3,3	9,9
Школи	15,3	45,8
Позашкільля	1,2	3,7
Соціальна сфера	1,6	4,8
Фізична культура і спорт	0,2	0,6
Медичні заклади	2,5	7,5
Утримання ради і виконавчих органів громади	0	0
Установи культури	7,6	22,7
Дорожні роботи	0	0
Інфраструктура	0	0
Разом	33,4	

Джерело: дані громади

Частка власних доходів вища, ніж в середньому по Україні, але основа оподаткування обмежена через високий рівень безробіття, низьку економічну активність жителів, реєстрацію підприємств поза громадою (це один з найсерйозніших викликів - збільшення основи оподаткування головним чином завдяки активізації підприємництва).

У традиційній для ОТГ структурі власних доходів трохи більше половини становить ПДФО. На другому місці (23%) - орендна плата за землю від юридичних осіб, і лише на третьому - єдиний податок з сільськогосподарських товаровиробників (9%), 5% - орендна плата та плата за використання інших природних ресурсів, 4% - земельний податок від юридичних осіб, 2% акцизний збір з реалізації продукції, що підлягає акцизному збору суб'єктами господарювання, що займаються роздрібною торгівлею, інші податки не перевищують 1%. Надзвичайно низьким у структурі власних доходів є єдиний податок з фізичних осіб - 3%. Один із основних податків територіального самоврядування на нерухомість не з'являється в прибутковій частині бюджету.

Витрати бюджету громади у 2020 році також традиційні - 53,6% на освіту, з них 42,7% на школи, 7% на дитячі садки, 3,9% на позашкільню освіту. Витрати на утримання ради та її виконавчих органів досить високі (25,1%).

Стан навколишнього середовища, екологія

У громаді немає унікальних природних ресурсів. Загальна екологічна ситуація порівняно хороша, що пов'язано не стільки з виконанням запланованих заходів, скільки з відсутністю великих промислових підприємств у громаді. Екологічні загрози пов'язані з монофункціональністю економіки, в якій

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

переважає сільське господарство. Найбільш серйозне навантаження на навколишнє середовище пов'язане з роботою спиртового заводу, який скидає органічні відходи з виробництва в озеро Ковальське та впливає на якість повітря та підземних вод навколо нього.

Основними загрозами для навколишнього середовища є: надмірне вирубування лісів (в результаті діяльності Городнянського лісництва), підвищена пожежна небезпека лісів та торфовищ, використання хімікатів сільськогосподарськими підприємствами.

У громаді немає інфраструктури водопостачання та водовідведення. Стічні води стікають у річки та ґрунт. Через періодичні посухи в сільській місцевості проблема доступу до питної води та води для сільського господарства щороку зростає.

Архітектурні і історичні пам'ятки

- Церква св. Михайла у місцевості Великий Листвен - унікальна пам'ятка архітектури в стилі бароко національного значення Чернігівської школи архітектури часів Гетьманщини, мурована рифленою цеглою, т.зв. Литовською,
- Тупичівський парк - пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення, розташована на південь від центральної частини села Тупичів.

Цей регіон був відомий, серед інших, унікальною технікою вишивки, однак місцеві традиції та ремесла не збереглися до наших днів.

Характеристика місцевої спільноти

Населення громади - 4284 (дані станом на 01.01.2021)

У таблиці 11 наведено основну інформацію про структуру населення громади.

Таблиця 11. Структура населення громади

		ТГ	Тупичів
Населення	Разом	4284	1527
	Чоловіки	2035	703
	Жінки	2249	824
Вікові групи	0 – 18 років	1229	359
	19 – 35 років	742	310
	35 – 50 років	816	301
	Більше 51 року	1994	725
Економічні дані	Рівень міграції (%)	- 6,7% (01.01.2021 р.)	Дані відсутні
	Рівень бідності (%)	Дані відсутні	Дані відсутні
	Кількість зареєстрованих безробітних	82 особи (3,5% професійно активного населення). Додатково 819 осіб, які не зареєстровані в центрі зайнятості	
Вразливі групи	Внутрішні переселенці	23	12
	Особи з інвалідністю	230	82
	Пенсіонери	1260	723
	Ветерани, в тому числі АТО	37	22

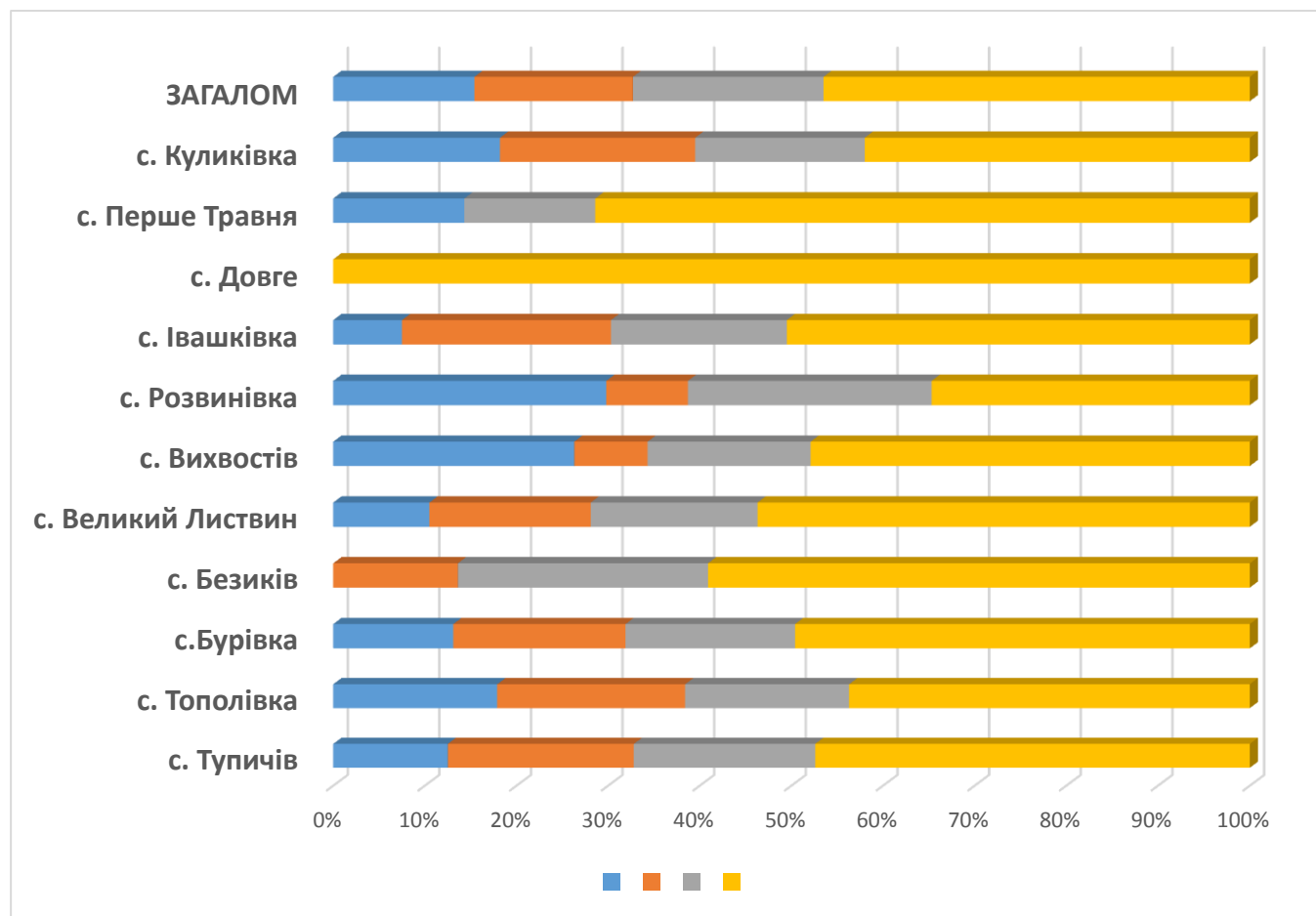
Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Національні групи	Українці	100%	
-------------------	----------	------	--

Джерело: дані громади

Відповідно до вікової структури населення громади - 46,5% становлять особи старше 50 років (в середньому по Україні 35%). 15% населення - діти (відповідає загальноукраїнському показнику). Частка працездатного населення нижча за середньоукраїнський рівень - 46% (Україна: 52 - 55%).

Таблиця 12. Вікова структура населення громади з огляду на індивідуальне розселення

Джерело: власне опрацювання на підставі даних громади

Локальна спільнота характеризується високим рівнем соціальної єдності: сильні сімейні та сусідські зв'язки, які зміцнюються використанням соціальних послуг на базі шкіл, закладах культури та бібліотек, сільських магазинів, діяльності базару (по середях). Не має напруженості між місцевими органами влади та конкретними групами населення, а також між мешканцями різних населених пунктів.

Локальна спільнота має моноетнічне населення. Українці, православного віросповідання, складають понад 99% населення. Всі парафії належать Українській Православній Церкві Московського патріархату.

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Форми громадської активності

На території громади вони формально існують, але не активні:

- громадська організація "Джерело" (заплановані вибори керівництва та активізація діяльності цієї організації);
- Районна асоціація фермерів та землевласників "Фермер", голова якої одночасно є директором фермерського господарства "Соната".

Місце жінок у місцевій спільноті

Детальної інформації про професійну та соціальну діяльність жінок немає. Роль жінки визначається місцевою традицією, згідно з якою жінка в першу чергу відповідає за ведення домашнього господарства. Однак це не означає виключення її із суспільного життя. Непрямими показниками місця жінок у соціальному житті є дані про рівень їхнього представництва в місцевих органах влади: в даний час більше половини членів виконавчого комітету та керівників управлінь - жінки.

Комунікація громади з мешканцями

Спілкування громади з мешканцями відбувається шляхом їхньої участі у сесіях рад та сільських зборах. День громади організовується раз на рік. Громада має офіційний веб-сайт <https://tupychiv-rada.gov.ua/>, а також інтернет-канал медіальної комунікації на платформі: <https://www.facebook.com/groups/1876062815853253>

власний канал «Тупичев» на сервісі YouTube https://www.youtube.com/channel/UCpG_Qz86PGeUJyeM8Ley1iw

Громада приймає державні та регіональні телерадіопрограми (Громадський Чернігів, Новий Чернігів; Українське радіо - Чернігівська хвиля (філія ПАТ "НСТУ").

2. Процес об'єднання – перебіг

Громада була створена відповідно до рішення Чернігівської районної ради № 371 від 7 серпня 2017 року «Про затвердження заяви про добровільне об'єднання громадян», шляхом об'єднання Бурівської, Великолиственської та Тупичівської сільських рад Городнянського району.

Відповідно до затвердженого розпорядження Ради Міністрів України № 564 від 13 травня 2020 р. до громади приєдналася Вихвостівська ОТГ. 12 червня 2020 року до складу громади були включені ради сіл Вихвостів, Івашків та Куликівка, ліквідованої ОТГ.

Проблеми, пов'язані з процесом об'єднання

Тупичів розташований у центрі громади і є колишнім локальним центром, який роками розглядався як очевидний центр послуг, що значною мірою сприяло ставленню до Тупичева як центру нової громади. Однак перед тим, як приєднатися до громади, мешканці села Вихвостів заперечували і створили свою громаду, незважаючи на функціональну слабкість адміністративного центру. Найбільші труднощі, переважно матеріальні, виникають у процесі інтеграції соціальних служб. Громада прийняла 9-річну школу з багатьма інфраструктурними та фінансовими проблемами, дитячий садок на 45 місць; стала господарем музею відомого українського письменника Михайла Коцюбинського "Фата-

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Моргана" та великого будинку культури в селі Вихвостів. Всі ці об'єкти мають проблеми з обігрівом та недостатньо обладнані.

3. Громада – характеристика адміністрації і послуг, які надаються

Публічні послуги

- Освіта (школи і дошкільні навчальні заклади)

Опис закладів освіти поданий в табл. 13.

Таблиця 13. Заклади освіти

	Рік будівництва або капітального ремонту	Проектна місткість	Кількість учнів + діти, охоплені дошкільною освітою	Кількість учнів / розрахункова місткість будинків (%)	Кількість вчителів/ Кількість учнів на одного вчителя	Бюджет тис.грн./учень
КЗ «Тупичівський ліцей» - опорний заклад	1951	350	195	54,3	27/ 7	40,28
КЗ Бурівський ЗЗСО І-ІІ ст.	1913	150	30	18,7	11/ 2	77,19
КЗ «Вихвостівська гімназія»	1895	200	133	66,5	15/ 8	34,3
КЗ «Івашківський заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів»	1892	150	25	17,3	12/ 2	107,25
КЗ «Куликівський заклад загальної середньої освіти І-ІІ ступенів»	1914	120	29	25,0	9/ 3	80,62
КЗДО «Ясла-садок»	1964	74	38	51,4	5/ 7	43,1
КЗДО «Вихвостівський ясла-садок»	2011	40	23	57,5	4/ 5	56,7
ОЗДО на базі Бурівський ЗЗСО І-ІІ ст.	1913	15	13	86,7	1/ 13	19,6

Джерело: власне опрацювання на підставі даних громади

Частково оптимізовано мережу навчальних закладів. Великолиственську ЗОСШ І-ІІІ ступенів, в якій навчалося 30 дітей, було ліквідовано. Для перевезення учнів є п'ять шкільних автобусів.

Наслідком демографічної кризи є те, що навіть у найкращому випадку -будівлі навчальних закладів використовуються на 66,5% від місткості (у селі Тупичів). У селах Бурівка та Івашківка це співвідношення нижче 20%.

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Іншою проблемою є те, що більшість навчальних закладів громади розташовані в зношених будівлях, збудованих на межі 19-20 століть, що дуже ускладнює забезпечення належної якості освіти та санітарно-гігієнічних умов.

З метою розвитку інтересів було створено Місцевий центр позашкільної освіти “Молодіжний клуб Сучасник”, з таким переліком видів діяльності: 1. Настільний теніс; 2. Шашки; 3. В'язання та макраме; 4. Виготовлення іграшок; 5. Кулінарія; 6. Танець (3 групи); 7. Вишивка бісером; 8. Важка атлетика; 9. Театральні заняття; 10. Квілінг; 11. Уроки вокального співу; 12. Молоді дизайнери; 13. Робототехніка.

□ **Культура**

Опис закладів культури поданий в табл. 14.

Таблиця 14. Заклади культури (стан на 09.02.2021)

	Рік будівництва або капітального ремонту	Проектна місткість	Кількість працівників	Бюджет тис. грн. (витрати на утримання)
КЗ «Тупичівська сільська бібліотека»	1919	15	1	697,0
Тупичівська сільська бібліотека-філія для дітей	1957	20	1	
Бурівська сільська бібліотека-філія	1925	22	1	
Великолиственська сільська бібліотека-філія	1967	-	1	
Івашківська сільська бібліотека-філія	1924	10	1	
Куликівська сільська бібліотека-філія	1919	10	1	
Вихвостівська сільська бібліотека-філія	1987	26	1	
Вихвостівський народний музей повісті М. Коцюбинського «Fata Morgana»	1983	-	1	32830,0
КЗ «Тупичівський сільський будинок культури»	-	50	7	1764900,0
Бурівський сільський будинок культури – філія	1925	400	3	
Великолиственський сільський будинок культури- філія	1967	250	1	
Вихвостівський сільський будинок культури- філія	1986	400	4	
Івашківський сільський будинок культури- філія	1924	250	3	

Джерело: дані громади

Усі приміщення потребують капітального ремонту, а будинок культури в адміністративному центрі не має власних приміщень. Працівники зазвичай працюють неповний робочий день.

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Нові опалювальні котли встановлені в закладах культури у селах Вихвостів та Великий Листвин.

Була створена одна центральна бібліотека громади та її філії в інших селах.

На і без того низьку активність закладів негативно впливає пандемія COVID-19, наприклад, кількість людей, які користуються бібліотекою, та кількість місцевих подій зменшились.

□ **Дороги і дорожня інфраструктура**

Загальна довжина доріг в громаді становить 170,7 км. Через територію громади проходить дорога регіонального значення R-2512, яка з'єднує дорогу національного значення E-95 з дорогою регіонального значення R-12.

Таблиця 15. Найважливіші дороги в громаді

Назва дороги	Протяжність дороги на території громади
Рішки-Городня (дорога регіонального значення T-2512)	47,8
Районні дороги	
Чернігів-Тупичів-В.Листвен	52,2
Чернігів-Тупичів-Івашківка	48,1
Городня-Тупичів	22,6
Разом:	170,7

Джерело: дані громади

Більшість доріг на території громади не покриті асфальтом через високу вартість такого покриття. Дороги вирівняні та засипані будівельним сміттям, але такий спосіб лише на короткий час покращує якість доріг.

□ **Спорт і активний відпочинок**

На території громади немає спортивних об'єктів. У приміщенні середньої школи є, побудований в 2020 році за рахунок державної дотації, спортивний майданчик зі штучним покриттям для міні-футболу (в Тупичеві діє активна місцева футбольна команда).

Серед мешканців громади є двоє українських та світових чемпіонів з важкої атлетики - Олександр Шабовта та Павло Єремчук. Серед вихованців Місцевого центру позашкільної освіти "Молодіжний клуб Сучасник" є також переможці регіональних та районних змагань з шашок та настільного тенісу.

□ **Служба охорони здоров'я**

Громада не має власних спеціалізованих закладів охорони здоров'я, однак у 2021 році була прийнята програма дотацій, згідно з якою буде виплачуватися заробітна плата (загалом 152,0 тис. грн. на рік) 5 працівникам ФАП у селах Бурівка, Великий Листвен, Івашківка, Куликівка та Вихвостів.

На території громади діють:

- амбулаторія в селі Тупичів "Городнянський центр ПМСД", яка забезпечує відповідні основні медичні послуги;

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

- пункти надання першої медичної допомоги, розташовані в 5 селах;
- сімейний лікар (фізична особа-підприємець);
- служба швидкої медичної допомоги в Тупичеві, відділ медицини катастроф Городнянського районного центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф Чернігівської обласної ради із швидкою допомогою пристосованою до роботи цілодобово;
- 2 аптеки.

Усі медичні заклади не мають власних приміщень і використовують орендовані приміщення чи будівлі, що перебувають у комунальній власності ради громади Тупичів. Бракує спеціалістів, в т.ч. стоматолога; громада планує придбати додаткове обладнання для надання стоматологічних послуг мешканцям громади.

Все ще відчутні наслідки Чорнобильської катастрофи – близько 40 жителів хворіють на рак. Пандемія коронавірусу збільшила рівень захворюваності та відвідувань лікарів з осені 2020 року.

□ Соціальний захист

Опис закладів соціальних служб подано в табл. 16.

Таблиця 16. Заклади соціальних служб

	Рік будівництва або капітального ремонту	Проектна місткість	Кількість працівників	Бюджет тис. грн. (витрати на утримання)
Соціальна допомога для дітей (служба у справах дітей)	Не має власних приміщень		1	130,8
Центр соціальних служб	Не має власних приміщень		14	1510,0
Програма надання соціальних послуг в рамках постійної опіки на 2021-2025 роки ", співфінансується з бюджету Городнянської міської ради				960

Джерело: дані громади

До кінця 2020 року громада не мала власних установ, що надають послуги у соціальній сфері. Мешканці користувалися здебільшого послугами Територіального центру соціального захисту (соціальних виплат) Городнянської райдержадміністрації, який надає соціальні послуги мешканцям Тупичівської громади на основі співфінансування.

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

На початку 2021 року було створено комунальну установу “Центр надання соціальних послуг” Тупичівської ТГ, та призначено директора. Центр обслуговує 79 самотніх осіб, осіб з інвалідністю та мешканців віком старше 80 років. Також надаються психологічні послуги; соціально-педагогічні; парамедичні послуги; юридичні консультації.

15 квітня 2020 року Рішенням 25-ї сесії Тупичівської сільської ради була створена Служба у справах дітей та затверджені положення Служби у справах дітей. На даний час триває робота над створенням Єдиної інформаційно-аналітичної системи “Діти”. Розробляється нормативно-правова база веб-сайту для дітей. Збирається та обробляється інформація про: дітей, які опинились у важкій життєвій ситуації; сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; дітей, які постраждали від бойових дій та збройних конфліктів; створюється база даних потенційних опікунів та уповноважених.

□ **Громадська безпека**

Протипожежний захист. Профілактичну та протипожежну діяльність здійснює Державна рятувально-пожежна служба Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) у Чернігівській області. Крім того, Рішенням 24-ї сесії Тупичівської сільської ради від 4 березня 2020 року (із змінами, внесеними рішенням 26-ї сесії Тупичівської сільської ради від 22 травня 2020 року), створено Добровільну пожежну дружину та затверджено її положення. Готується документація щодо передачі спеціальної пожежної машини з Управління ДСНС Чернігівської області для громади. Члени добровільної пожежної охорони проходять навчання відповідно до програми та під керівництвом вищезазначеного відділення.

Громадська безпека. Громада вважається спокійною, з незначним порушенням громадського порядку. У грудні 2019 року в рамках регіонального проекту в громаді було створено відділення поліції; працевлаштований поліцейський розпочав роботу із забезпечення громадського порядку в громаді на підставі Закону України “Про Національну поліцію”.

Рішенням ради від 27 січня 2021 року було затверджено програму “Впровадження системи відеоспостереження з функцією розпізнавання номерних знаків на території Тупичівської громади до 2021 року».

□ **Інфраструктура, яка використовується в домашніх господарствах (сміття, каналізація, газ, і т.п.)**

На території Тупичівської громади переважає садибна забудова (99% домогосподарств, у громаді є лише кілька квартир у двоповерхових будівлях). Воду, тепло та утримання будинків забезпечують мешканці самостійно. Опалення адміністративних будівель також є автономним.

Мешканцям громади централізовано надається послуга з вивезення сміття. Є 4 зареєстровані, сертифіковані сміттєзвалища загальною площею 2,5 га - у Великому Листвені, Бурівка «Глиниця», Бурівка «Безиків» та Тупичеві. Вивіз сміття здійснюється за графіком.

22 червня 2018 року сільська рада заснувала комунальне підприємство "Атлант" та затвердила його статут. КП «Атлант» проводить заходи, спрямовані на надання житлово-

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

комунальних послуг громаді та надає послуги у сфері благоустрою; він обслуговує всі населені пункти в громаді.

До переліку платних послуг (після того, як деталізована вартість кожної послуги була складена та затверджена сільською радою) входять: оранка землі; завантаження і транспортування; використання трактора із сніговою лопатою; обслуговування косарки Limex BT 431; обслуговування септичної бочки; перевезення вантажу; обслуговування пилки MS 361; обслуговування тракторної косарки.

Газ постачається централізовано (за винятком сіл Безиків та Тополівка, які не підключені).

Електроенергію постачає ВАТ "Чернігівообленерго", а розподіл - ТОВ "Енерга Чернігів". Технічне обслуговування та ремонт зовнішнього (вуличного) освітлення здійснюється за кошти громади; це освітлення забезпечується у всіх селах громади.

□ Інформаційно-телекомунікаційна інфраструктура

Майже всі мешканці (крім кількох невеликих сіл) мають доступ до інтернету. Доступні як стаціонарна, так і волоконно-оптична мережі. Послуги в цій галузі надають кілька компаній: Укртелеком, Київстар, Lifecell; Vodafone; Інтертелеком. Із 1747 домогосподарств у громаді 1000 домогосподарств (будівель) мають можливість підключення до широкопasmового інтернету.

Не має **туристичної інфраструктури**. Готелі та цілодобові заклади харчування розташовані в сусідніх громадах. Головною туристичною визначною пам'яткою є церква св. Михайла, єдина національна пам'ятка архітектури в громаді.

На території адміністративного центру с. Туличів працює кафе, яке може запропонувати відвідувачам якісні страви української національної та місцевої кухні. В селі Великий Листвин на базі СТОВ «Соната» для відвідувачів відкрито демонстраційна равликівка ферма, вольтери з рідкісними птахами та тварин з застосуванням сучасних технологій утримання.

□ Місцевий транспорт

Транспортні послуги в середині громади надаються приватними перевізниками, які перемогли в тендері. На території громади пасажирські перевезення забезпечують такі компанії: ДП «Пассервіс», ПП «Веттор». Усі села мають транспортне сполучення з адміністративним центром громади, але тимчасова доступність послуги є ускладнена (автобуси курсують вранці або ввечері, а до найменших сіл можна дістатися автобусом двічі на тиждень). Ситуація краща у міжміському сполученні. Мешканці активно користуються широким спектром автобусного сполучення до Чернігова, Городні, Ріпок. Немає залізничного сполучення.

Організація управління громадою

Структуру виконавчого апарату подано в табл. 17.

Таблиця 17. Структура виконавчого апарату

	Назва відділу, орг. комітету	Кількість посад
1	Апарат сільської ради та виконавчого комітету	9
	Сільський голова; Заступник сільського голови з питань діяльності виконавчих органів ради; Секретар сільської ради; Керуючий справами (секретар) виконкому; Старости (5)	

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

2	Загальний відділ	11,5
3	Відділ бухгалтерського обліку та звітності	7
4	Відділ земельних відносин, містобудування, архітектури, ЖКГ	4
5	Відділ економічного розвитку та інвестицій	3
6	Служба у справах дітей	1
7	Відділ освіти, культури, молоді та спорту (юридична особа публічного права)	10,25
8	Фінансовий відділ Тупичівської сільської ради (юридична особа публічного права)	4
9	Відділ господарського забезпечення	8,25
10	Сектор соціального захисту населення	2
	Всього за посадами	60,25

Джерело: дані громади

Виконавчим органом сільської ради є голова, якому допомагають заступник та секретар виконавчого комітету.

Громада не має статуту. Створена робоча група з розробки статуту ТГ. Виконавчий комітет складається з 12 осіб, у тому числі 8 жінок та 4 чоловіків. В апараті виконавчого комітету працює 60 осіб, у тому числі 48 жінок.

В громаді немає ЦНАПу, але триває робота над його створенням та оптимальною структурою, шукається приміщення та кошти для модернізації офісних приміщень та їх обладнання відповідним обладнанням, щоб відповідати стандартам ЦНАП та вимогам українського законодавства, а також вимогам до якості надання відповідних послуг.

Рада громади

Рада складається з 22 депутатів (10 жінок та 12 чоловіків), людей з прагматичним ставленням та розумінням спільних інтересів громади. Існує неписане правило, згідно з яким кожна сільська спільнота має свого представника, і жодна з них не залишиться поза планами розвитку та фінансування.

До ради входять працівники приватних підприємств (4 особи), державні службовці (4 особи), освітяни (4 особи). Молодь віком до 35 років – 4 особи.

Жінки, які входять до ради, працюють вчительками, акушерками та управлінцями. Завдяки їх професійній та соціальній активності, думка жінок враховується в найбільш чутливих соціальних сферах.

Адміністративні проблеми, а саме:

- Відсутність кваліфікованого персоналу, необхідних знань та досвіду. Це вирішується залученням фахівців (їх уже декілька), які проживають поза громадою.
- Відсутність якісної офісної інфраструктури.
- Відсутність достатніх фінансових ресурсів для надання публічних послуг.

Відносини з районом

Під час створення громади в 2017 році влада Городнянського району спочатку перешкоджала її створенню, оскільки вважалося, що громада ділить район. Однак обласна та районна влада Чернігова в даний час повністю підтримує розвиток громади.

Співпраця з іншими громадами

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Тупичівська ОТГ межує з 3 іншими територіальними громадами - Ріпкинською, Седнівською та Городнянською. Формально між громадами укладено договори про співпрацю, але вони не мають реального виконання і громади не реалізують жодних спільних проектів.

Суспільна оцінка діяльності місцевої влади.

Загалом населення було за створення громади. Однак можна помітити недовіру мешканців до "влади", особливо мешканців Вихвостівської громади, приєднаної до Тупичівської ТГ у 2020 році, що частково ускладнює співпрацю в громаді. Вирішальним фактором для громадської оцінки громади буде розробка стратегії сталого розвитку та її послідовне впровадження.

4. Проблеми і потреби самоврядної громади

Економіка та інфраструктура

Стан доріг - проблема, яку найчастіше вказують мешканці. Зокрема, якість доріг, що з'єднують окремі села та селища, має критичний стан; труднощі в доступності та мобільності негативно впливають на привабливість території ТГ як місця проживання.

Розклад руху автобусів до адміністративного центру громади є досить зручним, але цього не можна сказати про інші села громади через малу кількість автобусних маршрутів та частоту руху автобусів. Як результат, жителі критично ставляться до громадського транспорту. Вони змушені користуватися попутнім транспортом, що не завжди зручно. Це означає, що встановлення регулярних автобусних перевезень між центром управління громадою та селами є важливим елементом інтеграції та стимулювання соціальної активності.

Наступною проблемою є відсутність системи водопостачання, станцій водопідготовки та каналізації, а також відсутність системи сортування відходів.

У деяких селах (Вихвостів, Івашківка, Куликівка, Розвинівка, Довге, Тупичів) також слід завершити модернізацію систем вуличного освітлення.

Дуже важливою проблемою є низька якість та доступність первинної медичної допомоги, декапіталізація будівель та систем опалення сільської поліклініки в Тупичеві та громадських ФАПів; недостатні інвестиції в медичне обладнання, що суттєво обмежує перелік послуг для населення (стоматологія та інші).

Відсутня відповідна інфраструктура для занять фізичною культурою та спортом. Об'єкти (стадіон у Тупичеві, спортивні зали), такі як при Тупичівській середній школі, в селах Бурівка, Безиків, Куликівка, Івашківка вимагають ретельної модернізації.

Також необхідно інвестувати в технічний розвиток культурно-мистецьких закладів. Будинок культури в селі Тупичів не має власної будівлі та приміщень. Інші культурні та бібліотечні об'єкти перебувають у дуже поганому технічному стані, включаючи пошкодження даху та затікання води у приміщення.

Недостатнє обладнання навчальних приміщень ускладнює організацію спеціалізованих занять з фізики, хімії, географії та робототехніки в навчальних закладах.

На економічний розвиток громади та підвищення її конкурентоспроможності негативно впливає відсутність належного просторового та ландшафтного управління, відсутність

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

містобудівної документації Тупичева та інших населених пунктів, відсутність даних, карт та баз даних (записів) щодо комунальної власності, в основному через відсутність інвентаризації земель громади та відсутність їх оцінки, відсутність регулювання договірних відносин з орендарями землі, що належить громаді.

Громада не має вичерпного опису інвестиційних можливостей, бази даних інвестиційних об'єктів, веб-сайту англійською та українською мовами для просування громади як вигідного місця для ведення бізнесу та інвестування. Також підготовка технічної документації для інвестиційних ділянок, привабливих для інвестування, є непростю через відсутність компетентних працівників та технічну недостатність.

Такі труднощі та недоліки впливають на формування негативного соціального та інвестиційного іміджу громади.

Природне середовище

Системною екологічною проблемою є низька ефективність захисту лісових та водних ресурсів громади. Санітарний та екологічний стан підземних вод, водойм та водотоків (включаючи озеро Ковальське та річку Крюкова) погіршується. Причиною є відсутність водовідведення та каналізаційних систем, а також інтенсивний обробіток ґрунту. Відбувається замулення водних ресурсів.

Дуже серйозною загрозою є належна утилізація твердих побутових відходів та стічних вод. Відсутня комплексна система збору та переробки твердих побутових відходів, яка забезпечує використання їх як вторинної сировини, відповідно до вимог екологічної безпеки.

Особливою загрозою для великих лісових територій є поширення хвороб дерев та посуха.

Соціальний розвиток

Найбільш серйозною проблемою є недостатня кількість коштів на поліпшення інфраструктури соціальних служб, зокрема освіти. Без оптимізації шкільної мережі раціональне управління освітніми ресурсами неможливе. Оптимізація передбачає ліквідацію наступних шкільних закладів, особливо в селах, де все менше дітей відвідує школи. Наприклад, в селі Куликівка зараз школу відвідують близько 30 дітей та 24 працівники. Якщо кількість дітей зменшиться до 24, школа закриється.

Аналіз наявних в громаді 5-ти навчальних закладів, показує, що заклади в Тупичеві та Вихвостіві мають перспективи розвитку. В інших трьох закладах не вистачає персоналу та учнів, будівлі повністю зношені, відсутнє обладнання в класах, спортивних залах та шкільних їдальнях.

У громаді недостатньо шкільних автобусів.

Ще однією проблемою є відсутність якісної та доступної первинної медичної допомоги, а також поганий стан інфраструктури та медичного обладнання.

5. Місцевий потенціал

Економічний потенціал – Стимулювання економіки та збільшення надходжень до бюджету громади значною мірою залежать від належного управління комунальною нерухомістю, включаючи створення резервних земель. Правильна реєстрація ділянок та документація/оновлення їх форм використання, дозволить їх раціонально розвивати.

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Виконавчому комітету Тупичівської сільської ради найближчим часом слід розробити механізм в рамках чинного законодавства про оренду земель сільськогосподарського призначення.

Важливим потенціалом є розташування громади біля дороги регіонального значення N28, яка починається в Чернігові, проходить через Седнів, Тупичів, Городню і закінчується на кордоні з Росією - в селі Сеньківка. Ще одна важлива дорога з'єднує Ріпки та Городню. Це дозволяє на швидке сполучення між історичними містами Любеч та Седнів і потенційно може стати основою туристичного маршруту, що проходить через Тупичів. Крім того, це відкриває можливість швидкого та зручного доїзду до Республіки Білорусь.

Наявність якісних місцевих доріг з твердим покриттям з виїздом на дороги державного значення дозволить в майбутньому оптимізувати транзитні шляхи і може забезпечити транспортну доступність для більшості громад, що допоможе збалансувати економічний розвиток усіх населених пунктів. Збільшення мобільності допоможе збільшити економічний потенціал громад та створити нові робочі місця.

Окрім потенціалу сільськогосподарських підприємств та лісового господарства, у громаді працює близько п'ятидесяти індивідуальних підприємців з різних галузей економіки, переважно із сфери послуг. Загалом, це дозволяє створити досить розгалужену мережу різноманітних магазинів і кафе.

Потенціалом є велика кількість мешканців самозайнятих в сільському господарстві. Основними культурами є картопля, інші овочі, а також садівництво (яблука); ще одна діяльність – розведення рогатої худоби. Статус цих господарств значною мірою залежатиме від здатності об'єднуватися у великі фермерські господарства, щоб забезпечити відповідність фітосанітарним стандартам на продукцію, що поставляється на ринок. Непропорційна частка податкових надходжень до бюджету громади від бюджетних / державних закладів та установ (стосовно виробничої та сфери послуг) доводить слабкість економіки, а перш за все, низький рівень розвитку легального підприємництва в громаді.

Створення великої територіальної громади відкрило нові можливості для розвитку публічних послуг. Рада громади створила власне підприємство надання послуг та розпочала закупівлю спеціального обладнання для його облаштування. Це дозволило їй самостійно розчищати дороги взимку та позитивно впливало на роботи з благоустрою. Однак перелік послуг, що надаються, вимагає його розширення та диверсифікації.

Потенціал мешканців – Соціальна сила громади базується на сусідських відносинах, але без сильного адміністративного та соціального центру громади внутрішній потенціал соціальної активності не буде швидко розвиватися. Сильним імпульсом для соціального стимулювання могло б стати створення комплексу в Тупичеві на базі сусідства зі школою, дитячим садком, клубом "Сучасник", церквою, службовими установами, поліклінікою, поштою, майбутнім будинком культури і липовою алеєю. Між цими об'єктами є багато невикористаної землі, яка ідеально підходить для формування різноманітного громадського відкритого простору - створюючи справжній центр суспільного життя ТГ.

Тупичівська громада має унікальне екопоселення в селі Безиків. Його особливістю є те, що в поселення проживають люди, які в минулому були успішними місцевими жителями, які покинули свої керівні посади та бізнес, та переїхали в екопоселення. Вони вирощують овочі та гарбузи, розводять рибу, але також надають ІТ-послуги.

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Екологічний потенціал – особливістю Тупичівської громади є унікальне поєднання декількох типів та видів ґрунтів, включаючи сільськогосподарсько продуктивні ґрунти.

У громаді відсутні природні корисні копалини загальнодержавного значення. Однак є місцеві родовища піску, глини, вапняку та торфу, які потенційно можуть бути цікавими для промислового розвитку.

Велика кількість лісів, річка Крюкова та відносно чисте довкілля можуть сприяти розвитку рекреації.

Запровадження роздільного збору відходів та їх сортування, введення зон компостування на території громади та в державних установах суттєво зміцнило б існуючий потенціал громади.

Інші потенціали – виявлення подальших потенціалів багато в чому залежить від співпраці з іншими громадами. Наприклад, ефективне створення нових туристичних можливостей громади має здійснюватися у співпраці із сусідніми громадами: Седнів, Городня, Ріпки, Любеч, через просування бренду пам'яток архітектури, зеленого туризму, а також реалізації фестивальних ініціатив, розвиток готельного бізнесу, сфери торгівлі і харчування, транспорту.

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Дані для моніторингу та оцінки

(PI 1.2) Чи громада має розроблений та/або затверджений стратегічний план розвитку?

Так

(PI 1.6) Чи у 2020 р. громада реалізувала проекти місцевого економічного розвитку, які передбачені Стратегією? Якщо так, надайте, будь ласка, перелік проектів вказавши їх назву/сферу та передбачений період реалізації.

За стратегічною ціллю «Створення умов для розвитку виробництва, залучення інвестицій та запровадження інновацій» розпочато реалізацію проектів у 2021 році:

- Проект «Створення на території Тупичівської територіальної громади швейного виробництва» з залученням інвестиційного капіталу та підтримки всеукраїнської компанії «Інсайт»- українського виробника та постачальника спецодягу, робочого взуття та засобів індивідуального захисту.

На виконання оперативної цілі «Підвищення економічної активності мешканців громади»:

- Проект «Підвищення рівня обізнаності місцевих мешканців з питань започаткування власної справи через проведення семінарів-тренінгів із залучення експертів» 2021 р.
- Проект «Можливості розвитку МПС та існуючі державні програми підтримки через проведення інформаційних семінарів із залученням представників відповідних установ» 2021 р.

На виконання оперативної цілі «Розвиток туристично-рекреаційних потенціалів громади»:

- Проект «Створення туристичної Дестинації «Північна брама»» на умовах муніципальної співпраці між Тупичівською, Седнівською та Городнянською територіальними громадами. 2021 р.
- На виконання стратегічної цілі «Покращення умов життя та його безпеки»:
 - - проект "Створення місцевої пожежної охорони на теренах Тупичівської сільської ради» 2019-2020 р.
- На виконання оперативної цілі «Модернізація комунальної інфраструктури громади, її благоустрій»:
 - проект «Облаштування зупинок громадського транспорту на території Тупичівської сільської ради» 2019-2020 рік.

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

- проект «Розширення географії та переліку послуг комунального господарства Тупичівської сільської ради» 2019-2020 рік.

Виконання оперативної цілі «Забезпечення доступу до якісної освіти та задоволення потреб у сфері культури»:

- проект «Підвищення якості освітньої інфраструктури в Тупичівській громаді» 2019-2020 р.
- проект «Розширення переліку соціальних послуг населенню Тупичівської громади» 2021 р.
- проект «Оптимізація та модернізація закладів культури» розпочато у 2019-2020 рр.

Виконання оперативної цілі «Створення умов для розвитку спорту»:

- проект «Сприяння та створення спортивної інфраструктури на території Тупичівської сільської ради» розпочато 2020 р. реалізація проекту з будівництва міні футбольного поля з штучним покриттям в с. Тупичів».

- проект ««Активна, спортивна та здорова громада» - впровадження та розбудова мережі спортивних майданчиків на території Тупичівської територіальної громади із забезпеченням залучення широкого кола громадськості» 2021 рік за підтримки Програми DOBRE та місцевого бюджету будуть встановлені спортивні майданчики з тренажерами на різні групи м'язів для всіх категорій населення у с. Тупичів, с. Бурівка, с. Вихвостів.

На виконання оперативної цілі «Забезпечення нової якості урядування в громаді»

- проект «Покращення роботи місцевого самоврядування через створення сучасних умов роботи вищого представницького органу територіальної громади – Ради громади із забезпеченням широкого залучення громадськості». 2021р. за підтримки Програми DOBRE та місцевого бюджету.

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

Якщо у громаді є розроблена/затверджена стратегія розвитку, дайте відповіді на питання нижче:

(PI 1.3) Чи стратегія розвитку містить заходи/стратегії щодо залучення жінок і вразливих соціальних груп (внутрішньо переміщені особи, люди з інвалідністю, населення старше 60 років, інші) до процесу місцевого управління?

Так

(PI 1.5.2) Чи у 2020 р. в органі місцевого самоврядування здійснювався процес партисипативного стратегічного планування? Якщо так, то скільки осіб взяло у ньому участь?

Ні - також поширення пандемії коронавірусу обмежувала можливості зустрічей людей

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

(PI 1.5.1) Чи посадові особи органу місцевого самоврядування в 2020 р. брали участь у семінарах на тему партисипативного стратегічного планування? Якщо так, то скільки осіб пройшли навчання?

Так, переважно віддалено; 7 осіб

МІСЦЕВИЙ БЮДЖЕТ

(PI 1.13) Чи в бюджеті громади на 2020 р. передбачені кошти на послуги, визначені як пріоритетні за результатами партисипативного стратегічного планування? Якщо так, надайте, будь ласка, посилання на бюджет, оприлюднений на сайті громади.

Постанови про затвердження та зміни до бюджету на 2020 рік: <https://tupychiv-rada.gov.ua/docs/303323/>, <https://tupychiv-rada.gov.ua/docs/347885/>, <https://tupychiv-rada.gov.ua/docs/368761/>, <https://tupychiv-rada.gov.ua/docs/386627/>, <https://tupychiv-rada.gov.ua/docs/400203/>, <https://tupychiv-rada.gov.ua/docs/429074/>, <https://tupychiv-rada.gov.ua/docs/452047/>, <https://tupychiv-rada.gov.ua/docs/468832/>, <https://tupychiv-rada.gov.ua/docs/516074/>, <https://tupychiv-rada.gov.ua/docs/580668/>

(PI 1.16) Чи бюджет громади доступний жителям для ознайомлення? Якщо так, надайте, будь ласка, посилання на бюджет, оприлюднений на сайті громади.

2021 р.: <https://tupychiv-rada.gov.ua/docs/580669/>

Зміни до бюджету: <https://tupychiv-rada.gov.ua/news/1611985853/>

(PI 1.17) Чи в бюджеті громади передбачені програми /заходи, які враховують відмінність статей*?

Так

(PI 1.18) Чи посадові особи органу місцевого самоврядування в 2020 р брали участь у семінарах на тему місцевих фінансів? Якщо так, то скільки осіб пройшли навчання (у 2020 р.)?

Так, переважно віддалено; 12 осіб

(PI 1.19) Чи бюджет громади можна вважати прозорим і сформованим у партисипативний спосіб? Дайте відповідь, керуючись наведеними нижче критеріями:

- чи проект бюджету було оприлюднено не пізніше як за 20 робочих днів до дати його розгляду з метою прийняття?

Так

- чи представники громади мали можливість вносити коментарі до проекту бюджету (наприклад, під час громадських слухань, відкритих зустрічей у більш ніж одному населеному пункті громади, шляхом коментування на офіційному сайті громади, збору пропозицій до проекту бюджету за допомогою скриньки тощо);

Коментарі подаються під час громадських обговорень на місцях (старостинські округи) та засіданнях постійних комісій депутатів

- чи затверджений бюджет було опубліковано у передбачений законом строк (не пізніше ніж через 10 днів з дня його прийняття) та у відкритих джерелах, доступних громадськості?

Так

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

- чи орган місцевого самоврядування оприлюднює звіти про виконання бюджету (квартальні і річні)?

Так

** („Гендерно-чутливі програми – програми, у яких гендерні відмінності були враховані при визначенні цілей, планів, бенефіціарів та результатів.)*

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

6. Аналіз SWOT

Орган самоврядування

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Функціонування ТГ на основі підходу, що жоден з населених пунктів громади не піддається дискримінації</p> <p>Існує офіційний веб-сайт ТГ та сторінка у Facebook</p>	<p>Багато профільних спеціалістів відсутні</p> <p>Ті, які вже працюють не мають відповідного досвіду і відповідних знань щодо нових переданих громаді повноважень</p> <p>Якість та частота спілкування між адміністрацією ТГ та громадою та бізнесом</p>
Можливості	Загрози
<p>Завершення адміністративних реформ, що дозволяють забезпечити більш стабільний розвиток та фінансове планування (законодавство про місцеве самоврядування, податкове законодавство, передача повноважень із розпорядження землею)</p> <p>Співпраця з іншими органами місцевого самоврядування у формуванні цільової системи надання публічних послуг у межах функціональної сфери</p>	<p>Передача нових зобов'язань щодо надання публічних послуг місцевим органам влади без належної фінансової компенсації / податкової частки</p> <p>Політичні впливи на локальному рівні</p>

Інфраструктура і просторове планування

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Центр громади практично на однаковій відстані від населених пунктів громади</p> <p>Розпочався процес оптимізації мережі установ соціального обслуговування,</p> <p>80% вулиць освітлено, що підвищує комфорт пересування та безпеку</p>	<p>Відсутність просторового планування - функціонально-просторової моделі ТГ</p> <p>Відсутність інфраструктури для централізованого водопостачання, збору стічних вод та роздільного збору відходів</p> <p>Відсутність місцевих доріг доброї якості, технічні труднощі з добирання до адміністративного центру громади</p> <p>Відсутність карт та баз даних про комунальну нерухомість, відсутні детальні записи цивільно-правових форм землекористування</p> <p>Недостатньо інвестована та застаріла</p>

Децентралізація приносить країні результати та ефективність (DOBRE)

	<p>спортивна інфраструктура, як стадіони, так і спортивні зли.</p> <p>Відсутність інфраструктури для відпочинку та проживання (зелені зони, обладнання та невелика архітектура, готель, гуртожиток, гастрономія)</p>
Можливості	Загрози
<p>Наявність національних та міжнародних фондів, що підтримують інфраструктурний розвиток публічних та транспортних послуг</p> <p>Розпочате правове регулювання і реалізація рішень на національному та регіональному рівні щодо просторового планування</p> <p>Розвиток міжмуніципальної співпраці</p>	<p>Недостаток фінансових ресурсів на економічну сферу і просторове планування (більша частина коштів витрачається на соціальну сферу)</p>

Економіка

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Сприятливі умови для сільського господарства: ґрунт хорошої якості, середньорічна кількість опадів - 500 мм</p> <p>Функціонування різних типів сільськогосподарських підприємств з різноманітним виробництвом (зернові, овочеві, племінні, плодоовочеві, лікеро-горілчані)</p> <p>Вільні промислові майданчики (також після колишніх об'єктів : цегельня, швейне підприємство , колишні колгоспні двори)</p> <p>Мінеральні ресурси: глина, пісок, торф</p> <p>Відстань Тупичева до обласного центру в Чернігові (45 км) - дорога обласного значення Т2512</p> <p>Існує розвинена торгівля та послуги, головним чином в адміністративному центрі ТГ</p>	<p>Обмежений ринок праці в громаді, що спричинює економічну міграцію економічно активної частини населення</p> <p>Низька заробітна плата, також порівняно із середньою оцінкою в регіоні, що збільшує відтік фахівців з громади</p> <p>Серед дрібних фермерів домінують архаїчні форми землеустрою та технологій обробітку та розведення худоби</p> <p>Немає планів та використання міжнародної технічної допомоги для підтримки малих та середніх сільськогосподарських підприємств</p> <p>Відсутність груп виробників та впорядкованого продажу сільськогосподарської та ремісничої продукції</p> <p>Низька участь у програмах підтримки бізнесу</p> <p>Немає переробки сільськогосподарської продукції та сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів</p>

Децентралізація приносить країні результати та ефективність (DOBRE)

	Нерегульовані відносини щодо використання лісових ресурсів.
--	---

Можливості	Загрози
<p>Зростаючий попит на здорові, органічні сільськогосподарські продукти</p> <p>Зростаючий попит на необроблену та перероблену деревину</p> <p>Поява нових технологій на ринках праці, що дозволяють надавати послуги на відстані</p> <p>Можливості міжнародної технічної допомоги для підтримки малих та середніх сільськогосподарських підприємств</p> <p>Використання мінеральних ресурсів: глини, піску, торфу</p>	<p>Конкуренція великих міських та промислових центрів у країні та за кордоном</p> <p>Нестабільність національних нормативних актів щодо податкової системи та політики, включаючи податкові преференції</p> <p>Відчуття небезпеки серед потенційних інвесторів через близькість до російського кордону (приблизно 60 км) та можливість розширення зони агресії</p>

Навколишнє середовище та туризм

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Значні природні ресурси: ліси, річка, невеликі водойми,</p> <p>Порівняно чисте повітря</p> <p>Існування паркових комплексів та липової алеї у Тупичові</p> <p>Пам'ятки будівельної архітектури (церква св. Михайла) та садово-паркового мистецтва</p> <p>Паломницький рух</p>	<p>Навантаження на навколишнє середовище внаслідок відсутності технічних рішень щодо управління водою, стічними водами та відходами, а також екстенсивним веденням сільського та лісового господарства</p> <p>Відсутність систем захисту довкілля у місцевих компаніях (наприклад, для нетралізації забруднюючих викидів, наприклад, місцевого спиртового заводу)</p> <p>Замулення всіх водосховищ і водотоків: річок, озер, ставків</p> <p>Низька екологічна свідомість мешканців (зокрема, яка приводить до знищення флори і фауни через випалювання полів, засмічення)</p> <p>Відсутність послідовної та комплексної маркетингової політики розвитку туризму та грамотного просування туристичного потенціалу громади</p>

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Можливості	Загрози
<p>Наявність національних та міжнародних фондів, що підтримують інфраструктурний розвиток охорони навколишнього середовища та адаптацію до змін клімату</p> <p>Розвиток внутрішнього туризму (вплив пандемії)</p>	<p>Зневоднення територій, тривалі посухи, що руйнують сільське господарство та ліси, частіша ймовірність пожеж</p>

Суспільство, людський капітал

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Стабільність влади у громаді в особі авторитетного голови громади та депутатів</p> <p>Досить хороші умови для проведення позакласних занять для дітей: позашкільний молодіжний клуб «Сучасник», дитячі клуби за інтересами</p> <p>Забезпечені основні функції охорони здоров'я: є сімейний лікар, служба швидкої допомоги, аптека</p> <p>Існує інноваційна альтернатива суспільного життя, екопоселення Безиків - поселення молодих сімей, переважно компютерщиків, програмістів, що сповідують ведення екологічного, органічного сільського господарства</p> <p>Спортивні традиції. Громада відома в регіоні своїми спортивними заходами та досягненнями (важка атлетика, настільний теніс)</p>	<p>Зменшення кількості жителів та несприятливі зміни в структурі населення. Щільність населення нижче середньої по регіону.</p> <p>Зменшення кількості дітей вимагає соціально важкої оптимізації мережі освітніх закладів та виховних установ</p> <p>Відсутність місць для інтеграції і публічних зустрічей , спільного проведення вільного часу в селах громади</p>
Можливості	Загрози
<p>Наявність регіональних, національних та міжнародних фондів, що підтримують суспільний розвиток</p>	<p>Демографічні тенденції та явища концентрації населення в міських центрах та динамічне скорочення населення</p>

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Висновки і рекомендації для проведення стратегічного планування

Тупичівська ТГ має стратегію, яка охоплює 2019-2027 роки.

Вона була затверджена для впровадження та здійснювалася у тісному зв'язку з однорічними соціально-економічними планами громади, за наявності ресурсів, до кінця 2020 року, тобто до дати введення нових національних норм, що визначають принципи реформи децентралізації, що у випадку Тупичівської громади пов'язане із серйозними змінами у її функціонуванні.

Стратегія була розроблена за участю громадськості, але в невеликій мірі.

Необхідно розробити нову стратегію розвитку через:

о Включення - згідно з "Перспективним планом формування територій громад Чернігівської області", затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 травня 2020 р. № 564 - у структурі Тупичівської територіальної громади шість адміністративних одиниць (сіл), що призвело до значного, майже вдвічі, збільшення території громади з 162,03 км² до 293,57 км², та збільшення чисельності жителів громади з 2654 до 4298 осіб.

о Зміни до законодавства, закон "Про внесення змін до Бюджетного кодексу України" 811081-IX від 15.12.2020 р. та Закон "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання деяких питань організації та діяльності місцевого самоврядування та районних державних адміністрацій" № 1009 -IX від 17 листопада 2020 р., які регулюють, серед іншого, нові сфери компетенцій, правила управління майном та фінансування громад.

о Поява нових проблем, наприклад, з утриманням інфраструктури, соціальних установ, дитячих садків та навчальних закладів. Наприклад, громада з додатковою освітньою мережею "успадковує" борги, що виникли під час надання освітніх послуг колишніми органами управління. Розширена громада також не має програм розвитку та соціального захисту на частині своєї території.

о Перспективи, які повинні бути включені в нову стратегію, такі як: використання можливості подальшого розвитку шляхом збільшення площі сільськогосподарських земель, встановлення взаємовідносин з підприємствами, що знаходяться на території розширеної громади. Крім того, аналіз земель, переданих згідно з новим законодавством, дозволить громаді створити земельний банк та розпоряджатися ним на вигідних умовах.

о Виконання формально-правових вимог; території, охоплені чинною стратегією, не охоплюють всієї площі громади, що робить документ недійсним з формальної точки зору;

о Соціалізуюча робота над стратегією. Нові мешканці громади розглядають поточну стратегію як "чужу", розроблену без їх участі та без аналізу їхніх потреб, проблем та прагнень; робота над стратегією - це чудова можливість створити відчуття, що твориться одна спільнота.

о Проведення нового діагнозу, включаючи репрезентативні соціальні дослідження розширеної громади, не тільки як важливого елементу побудови спільноти, але і як фактора, що сприяє новому погляду на потенціали та продукти розширеної громади та способи їх використання (будуть описані в розділах планування стратегій розширеної громади);

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

о Необхідність ретельного оновлення існуючих та запровадження нових цілей, що відображають динаміку змін та суспільних (місцева політика) та державних (центральна політика) очікувань щодо громад.

о Введення нових тем та питань у стратегію, включаючи:

- аналіз функціональних зв'язків: соціальних, економічних, екологічних та просторових та ролі громади у функціональній / субрегіональній зоні, з особливим акцентом на взаємні функціональні та територіальні міжмережні зв'язки, що дають можливість швидшого розвитку громади,

- приділення більшої уваги використанню ендегенних потенціалів (внутрішніх та субрегіональних) та створення більшої місцевої вартості у розвитку громади (наприклад, використання власних відновлюваних ресурсів, додавання вартості місцевим продуктам перед продажем їх на зовні; створення організаційних зв'язків між учасниками економічного процесу на місцевому рівні, збільшення внутрішніх товарних і фінансових оборотів).

Додаткові аргументи необхідності перегляду чинної стратегії розвитку Тупичівської територіальної громади:

Існуюча стратегія розвитку не передбачала співпраці між громадами (міжмуниципального співробітництва) як економічного чинника розвитку громади.

Зараз у межах Тупичівської ТГ є велика агро підприємство, що займається рослинництвом і тваринництвом "Віра", яке забезпечить додаткові надходження до бюджету та надасть додаткову можливість жителям налагодити співпрацю у переробці сільськогосподарської продукції, також у формі кооперативу сільськогосподарських послуг. Поточна стратегія передбачає створення такого кооперативу лише виключно як частини співпраці між місцевими фермерами.

З'являється все більше шансів для підприємців із розширеної громади співпрацювати з існуючим бізнесом, якими є виробництво кондитерських виробів із сировини місцевого виробництва.

Нова стратегія дозволить розробити ефективні програми підтримки малого та середнього бізнесу в громаді, забезпечити додаткові робочі місця та стимулювати створення нових компаній.

Децентралізація приносить кращі результати та ефективність (DOBRE)

Додатки

Список співрозмовників:

Посада	Організація/фірма/установа/інше
Сільський голова	Тупичівська сільська рада
Заступник сільського голови з питань діяльності виконавчих органів ради	Тупичівська сільська рада
Секретар Тупичівської сільської ради	Тупичівська сільська рада
Керуюча справами (секретар) виконкому Тупичівської сільської ради	Тупичівська сільська рада
Староста	Бурівський старостинський округ
Староста	Великолиственський старостинський округ
Староста	Вихвостівський старостинський округ
Староста	Івашківський старостинський округ
Староста	Куликівський старостинський округ
Начальник Фінансового відділу	виконком Тупичівської сільської ради
Начальник Відділу економічного розвитку та інвестицій	Виконком Тупичівської сільської ради
Начальник Відділу земельних відносин, містобудування, архітектури, ЖКГ	Виконком Тупичівської сільської ради
Начальник Відділу освіти, культури, молоді та спорту	Виконком Тупичівської сільської ради
Спеціаліст I категорії з інформаційних технологій	Виконком Тупичівської сільської ради
Директор	Комунальне підприємство «Атлант»
Керівниця	Тупичівська сільська лікарська амбулаторія КНП «Городнянський Центр первинної медико-санітарної допомоги" Городнянської міської ради»
Сімейний лікар	Сімейний лікар
Депутат сільської ради , директор Комунальний заклад "Тупичівський ліцей",	Тупичівська сільська рада, Комунальний заклад "Тупичівський ліцей",
Директор	Тупичівський будинок культури
Директор	Підлітковий клуб «Сучасник»
Настоятель	Свято-Покровський храм
Депутат сільської ради , директор СТОВ "Тупичівське"	депутат Тупичівської сільської ради, директор СТОВ "Тупичівське"
Депутат обласної ради, Голова ФГ "Соната"	Чернігівська обласна рада, ФГ "Соната"
Голова	СТОВ "Віра"
Депутат сільської ради, студент	Тупичівська сільська рада
Завідувачка	Тупичівське, ясла-садок
Вчителька	КЗ « Тупичівський ліцей»